

ΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΝΩΝ

ΙΒΥΚΟΣ ΠΙΝΔΑΡΟΣ ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ

της Γιούλης Χρονοπούλου

Οι σπουδαίοι Έλληνες τύραννοι στην πλειοψηφία τους επιθυμούσαν να καταστήσουν τις αυλές τους κέντρα πολιτισμού και προσκαλούσαν σ' αυτές ποιητές, γλύπτες και ζωγράφους. Μ' αυτόν τον τρόπο προσέδιδαν στην εικόνα τους αίγλη και στις αυλές τους το χαρακτήρα των κέντρων της ανάπτυξης ή ακόμη και της καθοδήγησης των τεχνών. Σ' αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκε ένα νέο είδος ποίησης: η αυλική ποίηση κάτω από έναν πάτρωνα. Πολύ συχνά οι τύραννοι παρήγγελλαν ένα ποίημα και αντάμειβαν τον δημιουργό. Κατ' αυτόν τον τρόπο, από τη μια μεριά οι τύραννοι έδιναν μια σημαντική ώθηση στην ποίηση και ισχυροποιούσαν τη θέση των ποιητών, ενώ από την άλλη η ποίηση ψυχαγωγούσε τους τυράννους, ενίσχυε την ακτινοβολία της αυλής τους και, τέλος, εξυμνούσε τους ίδιους προσωπικά. Η ποίηση προς τιμήν των τυράννων διαμόρφωσε κάποια σταθερά χαρακτηριστικά, όπως θα φανεί στη συνέχεια.

Ο ΙΒΥΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ

Στα χρόνια του Πολυκράτη η Σάμος αύξησε τη δύναμη, την ακτινοβολία και την επικράτειά της. Ειδικά ο στόλος της έγινε πασίγνωστος και ο Πολυκράτης αναδείχθηκε στον πιο λαμπρό τύραννο της εποχής. Την αυλή του τίμησαν δυο διάσημοι ποιητές, ο Ανακρέων και ο Ίβυκος. Τα ποιήματά τους είναι ενδεικτικά για την ελαφρά και ευχάριστη ατμόσφαιρα που επικρατούσε εκεί.

Από αυτά τα ποιήματα μόνον ένα που έγραψε ο Ίβυκος εξυμνεί τον ίδιο τον Πολυκράτη. Είναι το αρχαιότερο σωζόμενο ποίημα αυτής της κατηγορίας και συνεπώς αξίζει να ασχοληθούμε μαζί του. Είναι αλήθεια ότι από τη φιλολογική κριτική δεν έλειψαν οι αμφισβητήσεις για την ταυτότητα τόσο του ποιητή όσο και του αποδέκτη του ύμνου.¹ Ωστόσο, παρότι ούτως ή άλλως η επικρατέστερη εκδοχή για το υμνούμενο πρόσωπο είναι να πρόκειται πράγματι για τον διάσημο τύραννο, στην παρούσα περίπτωση τέτοιου είδους διρωτήσεις (: για ποιον Πολυκράτη πρόκειται; Για τον τύραννο; Για τον πατέρα του; Για τον γιο του;²) δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθότι σε κάθε περίπτωση το ποίημα απευθύνεται στην οικογένεια του τυράννου και συνεπώς ο χαρακτήρας του ως υμνητικού αυλικού ποιήματος παραμένει αναλλοίωτος. Από την άλλη μεριά, το γεγονός ότι από το συγκεκριμένο ποίημα λείπει η συνήθης για τον Ίβυκο συγκίνηση και το ανάλογο πάθος, στοιχείο που οδήγησε κάποιους μελετητές να θέσουν υπό αμφισβήτηση την αυθεντικότητά του, πιθανόν να οφείλεται στην ίδια τη φύση του ποιήματος, δηλαδή το ότι αποτελεί προϊόν παραγγελίας ή έστω δείγμα ευγνωμοσύνης, πράγμα που ενδεχομένως δεν ταίριαζε στον Ίβυκο.

Το μεγαλύτερο μέρος του ποιήματος καταλαμβάνει η παράθεση προβεβλημένων ηρώων του Τρωικού πολέμου, που συνοδεύονται από τα επικά τους χαρακτηριστικά. Ωστόσο, ο Ίβυκος αναφέρεται σ' αυτούς τους χαρακτήρες λέγοντας ότι δεν σκοπεύει να ασχοληθεί μαζί τους. Η εσωτερική αυτή αντίφαση δεν είναι τυχαία. Αντιθέτως, υπηρετεί έναν συγκεκριμένο στόχο: να κάνει υπαινιγμούς σχετικούς με την παρούσα περίπτωση. Με άλλα λόγια, εφόσον ο ποιητής αναφέρεται

στους πιο δυνατούς, γενναίους, ωραίους και ταυτόχρονα πολυ-υμνημένους άνδρες, είναι πιθανόν να βρίσκεται ο Πολυκράτης πίσω απ' αυτούς. Η εικόνα του Αγαμέμνονα τονίζεται ιδιαίτερα, καθώς τοποθετείται στο κέντρο της αφήγησης και συνοδεύεται από τέσσερις ιδιότητες (κρείων, άγός, \square νδρ \square ν, Πλεισθενίδης βασιλεύς, \square τρέος έσθλο \square πάις). Περαιτέρω, υπάρχει ειδική αναφορά στο στόλο του. Η όλη εικόνα αφήνει έναν υπαινιγμό για τον Πολυκράτη, ο οποίος με τον περίφημο στόλο του ηγείται της συμμαχίας ενάντια στην Περσική αυτοκρατορία. Ο Ίβυκος δεν επιθυμεί να συνθέσει ύμνο για τους παλιούς ήρωες (άλλωστε σ' αυτήν την περίπτωση χρειάζεται τη βοήθεια των Μουσών), αλλά να υμνήσει τον σύγχρονο ήρωα, για πράγματα που μπορεί ο ίδιος να δει. Μ' αυτόν τον τρόπο, ο Ίβυκος παίρνει έναν άντρα της εποχής του και τον τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο με όσους δόξαζε η παλιά παράδοση. Ο Πολυκράτης καθίσταται ισότιμος μ' αυτούς. Ο Ίβυκος επίσης αναφέρεται στο θέμα της φιλοξενίας (*ξειναπάταν Πάριν*: ο Πάρις προδότης της φιλοξενίας), που σχετίζεται με την κατάσταση του ίδιου ως φιλοξενούμενου. Επιπλέον η ιδιαίτερη επιμονή στην ομορφιά (Ελένη, Κύπρις, Κασσάνδρα, Τρωίλος, Ζεύξιππος;³) δείχνει ότι ίσως αυτή αποτελεί κεντρικό στοιχείο του ύμνου,⁴ κάτι αρκετά σύνηθες σε συμπόσια, όπου η ατμόσφαιρα είναι κεφάτη και ευχάριστη. Ο Ίβυκος διακηρύσσει ότι θα κάνει αθάνατο τον Πολυκράτη, θα του προσφέρει το ίδιο \square φθιτον κλέος των ηρώων που αναφέρει. Στην πραγματικότητα δεν έχει τόση σημασία αν ο Πολυκράτης θα κερδίσει την αθανασία για την ομορφιά του ή για κάτι άλλο. Σημασία έχει (στην περίπτωσή μας) ότι η ύψιστη αξία της δόξας θα αποκτηθεί μόνο μέσω της ποίησης και άρα χάρη στον ποιητή (στ. 47-8: *και σύ, Πολύκρατες, κλέος \square φθιτον \square ξεις \square ς κατ' \square οιδάν και \square μόν κλέος*). Μ' αυτή την έννοια, ο ποιητής υμνεί επίσης τον εαυτό του. Ο Ίβυκος ανυψώνει τον εαυτό του στο ίδιο επίπεδο με τον τύραννο. Διατείνεται ότι η δόξα του Πολυκράτη εξαρτάται από τη δική του, πράγμα που μοιάζει με ένα είδος ανταλλαγής. Με τη σειρά της η δόξα του Ίβυκου εξαρτάται μ' έναν τρόπο από τη γενναιοδωρία του Πολυκράτη. Το ποίημα μοιάζει με μια διακήρυξη από την πλευρά του Ίβυκου, που τοποθετεί τον εαυτό του στην υπηρεσία του τυράννου.

Πρόκειται για αυλική ποίηση, που περιέχει τα τυπικά μοτίβα του συμβατικού είδους της υμνητικής ποίησης, όπως τη γνωρίζουμε στην κλασική της μορφή, δηλαδή τις επινίκιες ωδές του Πίνδαρου και του Βακχυλίδη. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε τα ακόλουθα: χρήση μύθου, φόρμουλες ύμνου, αναφορά στο πρόσωπο που υμνείται στο τέλος του ποιήματος και ενδεχομένως και στην (χαμένη) αρχή (πιθανός εναρκτήριο στίχος: είσαι τόσο φημισμένος όσο...), αναφορά στην ποίηση ως σημαντική αξία αλλά και στον ίδιο τον ποιητή. Επιπλέον πρόκειται για χορικό άσμα που έχει τριαδική δομή (στροφή, αντιστροφή, επωδός).

ΣΙΚΕΛΙΚΗ ΤΥΡΑΝΝΙΑ

Η τυραννία στη Σικελία εγκαθιδρύθηκε αρκετά αργά. Στον πέμπτο αιώνα, τον αιώνα της δημοκρατίας, οι Σικελικές πόλεις ως επί το πλείστον βρίσκονταν κάτω από τυραννικά καθεστώτα. Και μολονότι κάποιοι τύραννοι επιβλήθηκαν ως υποστηρικτές του δήμου (Τήλυς στη Σύβαρη, Κλέανδρος στη Γέλα), η Σικελική τυραννία γενικά είχε ολιγαρχικό και στρατιωτικό χαρακτήρα.⁵ Οι τύραννοι, ιδίως οι πλέον προβεβλημένοι (Γέλων και Ιέρων των Συρακουσών, Θήρων του Ακράγαντα), ενισχυμένοι από τις στρατιωτικές τους επιτυχίες απέκτησαν μεγάλο πλούτο και επιθυμούσαν να τον επιδείξουν. Συμμετείχαν σε ιπποδρομίες και αρματοδρομίες των Πανελληνίων αγώνων και προσκαλούσαν ποιητές στις αυλές τους σύμφωνα με την

παράδοση της τυραννίας του 6^{ου} αιώνα.⁶ Ο Πίνδαρος και ο Βακχυλίδης έζησαν σε Σικελικές αυλές, συνδέθηκαν με τους τυράννους και τους ύμνησαν στις επινίκιες ωδές τους.⁷

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

ΙΕΡΩΝ – ΘΗΡΩΝ ΠΙΝΔΑΡΟΣ – ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ

Πολιτική

Εκ πρώτης όψεως οι ποιητές δεν αναφέρονται συγκεκριμένα στην εσωτερική πολιτική των τυράννων. Το γεγονός αυτό βέβαια δεν συνεπάγεται κάποια διαφωνία ή ακόμη και ένσταση απέναντι σ' αυτήν την πολιτική. Αντιθέτως, μολονότι οι ποιητές αποφεύγουν σε γενικές γραμμές να εμπλέκονται σ' αυτό το πεδίο, στέκονται εμφανώς στο πλευρό των τυράννων, καθότι τους υμνούν. Το δεδομένο αυτό καθαυτό προσθέτει λάμψη στο όνομά τους και καθιστά ισχυρότερη τη θέση τους. Για παράδειγμα, ο Πίνδαρος αν και είχε αριστοκρατικές πολιτικές πεποιθήσεις, δεν τοποθετήθηκε ενάντια στην τυραννία (άλλωστε τόσο ο Ιέρων όσο και ο Θήρων είχαν αριστοκρατική καταγωγή), όταν μάλιστα πολύ περισσότερο η σικελική τυραννία αποτελούσε την ολιγαρχική απάντηση στις σφοδρές συγκρούσεις μεταξύ αριστοκρατών και δήμου. Προφανώς πρόκειται για παρεξήγηση του πινδαρικού πνεύματος η ερμηνεία του Πυθιονικού 11, 53 (*μέμφομ' αἴσαν τυραννίδων· και τη μοίρα των τυράννων κατακρίνω*) ως αντιτυραννικού υπαινιγμού, την ώρα που έχει μόνον ηθική υποδήλωση. Καθώς μάλιστα οι τύραννοι της Σικελίας δεν χρησιμοποιούσαν κάποιο συγκεκριμένο τίτλο (ούτε στα αφιερώματά τους στους Δελφούς ούτε στα νομίσματά τους), οποιαδήποτε προσφώνηση από την πλευρά του ποιητή με τις λέξεις *βασιλεύς* ή *τύραννος* υποδηλώνει αναγνώριση της εξουσίας τους και πρακτικά νομιμοποιεί τη θέση τους. Ο Πίνδαρος ειδικά αποκαλεί τον Ιέρωνα *βασιλῆα* (Ολυμπιονίκος 1, 23), *βασιλεύς* (Πυθιονίκος 3, 70) και *λαγέταν* (:λαοπρόβλητο) *τύραννον* (Πυθιονίκος 3, 85).

Περαιτέρω, οι μεγάλες στιγμές των τυράννων ιδίως στην εξωτερική τους πολιτική γίνονται αντικείμενο επαίνου. Έτσι, τα ποιήματα έχουν συχνά ευθείες ή έμμεσες αναφορές στις νίκες τους εναντίον εξωτερικών εχθρών (Καρχηδονίων ή Ετρούσκων). Αυτές οι νίκες ήταν κοινωνικά αποδεκτές, εφόσον ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για την ελευθερία του ελληνικού κόσμου της Δύσης. Την ίδια ώρα ήταν σπουδαίες για τους ίδιους τους τυράννους, οι οποίοι αύξαιναν τη στρατιωτική τους δύναμη, ισχυροποιούσαν τη θέση τους και κέρδιζαν τη φήμη των μεγάλων πολεμιστών. Ειδικά η ήττα των Καρχηδονίων στην Ιμέρα το 480 π.Χ. από τον Γέλωνα και τον Ιέρωνα ήταν ισότιμη με την ήττα των Περσών για την κυρίως Ελλάδα. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Πίνδαρος, παρότι στη διάρκεια των Περσικών πολέμων ουσιαστικά «εμήδισεν» και δεν έκανε την παραμικρή αναφορά ούτε καν υπαινιγμό στη νίκη στο Μαραθώνα του 490 σε κανένα από τα ποιήματα που έγραψε εκείνη τη χρονιά, μερικά χρόνια αργότερα στον Πυθιονικό 1 αναφέρει τις περίφημες νίκες στη Σαλαμίνα και τις Πλαταιές προκειμένου να τονίσει την επιτυχία του Ιέρωνα στη μάχη (τόσο τη νίκη στην Ιμέρα όσο και αυτήν εναντίον των Τυρρηνών στην Κύμη της Ιταλίας το 474): Πυθ. 1, 71-78: *Γιε του Κρόνου, εσένα ικετεύω, να καταλαγιάσουν στην πατρίδα του ο Φοίνικας και των Τυρρηνών ο μεγάλος αλαλαγμός, όταν δουν πως όσα έκαναν μέσα στην έπαρσή τους, θρηνήσανε τότε στην Κύμη τα καράβια τους όλα νικημένα εκεί απ' των Συρακουσίων τον τύραννο, που μέσα στα γοργά τα καράβια τη νιότη του έθνους τους στο πέλαγο έπνιξε και την Ελλάδα από*

μαύρη σκλαβιά ξεγλυτώνοντας. Έχω να πάρω της Αθήνας τη χάρη, πληρωμή Σαλαμίνας στη Σπάρτη θα πω για τη μάχη στον Κιθαιρώνα, εκεί που τους Μήδους τους τσάκισαν τους αγκυλότοξους⁸ (λίσσομαι νεῖσον, Κρονίων, ἡμερον ἡφρα κατ' ὀϊκον ἡ Φοῖνιξ ἡ Τυρσανῶν τ' ἡλαλατός ἡχῶ, ναυσίστονον ἡβριν ἡδῶν τάν πρό Κύμας ἡ ὀϊα Συρακοσίων ἡρχῶ δαμασθέντες πάθον, ἡκυπόρων ἡπό ναῶν ἡ σφιν ἡν πόντι βάλεθ' ἡλικίαν, ἡλλάδ' ἡξέλκων βαρείας δουλίας. ἡρέομαι παρ' μέν Σαλαμῶνος, ἡθαναίων χάριν, μισθόν, ἡν Σπάρτῃ δ' ἡρέω τάν πρό Κιθαιρῶνος μάχαν, τὰσι Μήδαιοι κάμον ἡγκυλότοξοι)

Κατά παρόμοιο τρόπο ο Πίνδαρος αναφέρεται στη φήμη του Ιέρωνα στη μάχη στον Πυθιονικό 2 (64-65): Όμως και συ βρήκες τη δόξα μεγάλη σαν οδήγησες στις μάχες τότε στρατό καβαλάρη και τότε πεζό (καί σέ τάν ἄπεόρονα δόξαν εὐρεῖν, τά μέν ἔν ἡπποσόαισιν ἄνδρεςσι μαρνάμενον, τά δ' ἔν πεζομάχαισι).

Ο Βακχυλίδης απευθύνεται στον Ιέρωνα ως στρατηγό (Συρακοσίων ἡπποδινήτων στραταγέ, Επίνικος 5, 1-2), ενώ σε άλλο σημείο υπαινίσσεται τη νίκη στην Ιμέρα (Επίνικος 5, 34-5): για τιμή της μαυρόμαλλης Νίκης και του χαλκόστερνου Ἄρη, του Δεινομένη αγέρωχα τέκνα (κυανοπλοκάμου θ' ἡκατι Νίκας χαλκοστέρνου τ' ἡρης).

Στον Πυθιονικό 2 υπάρχει μια νύξη για την ανάμειξη του Ιέρωνα προς όφελος των Λοκρών προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον προερχόμενο από το Ρήγιο κίνδυνο (477).

Η βίαιη μετακίνηση πληθυσμών ήταν συνήθης πρακτική της Σικελικής τυραννίας. Ο Γέλων αποφάσισε να εκκενώσει την πόλη της Καμάρινας, ενώ ο Ιέρων εκδιώξε τους κατοίκους της Κατάνης και εγκαθίδρυσε τη νέα πόλη της Αίτνας, που κατοικήθηκε από Δωριείς προερχόμενους από την κυρίως Ελλάδα και διοικήθηκε από τον γιο του. Αυτή η κατεξοχήν σκληρή πράξη επαινέθηκε από τον Πίνδαρο στον Πυθιονικό 1 (γράφτηκε για τη νίκη του Ιέρωνα στα Πύθια του 470), όπου αποκάλεσε τον Ιέρωνα «Αίτναῖο» (και όχι Συρακούσιο), κάτι που αποκαλύπτει τη σπουδαιότητα της νέας πόλης για εκείνον. Ο Πίνδαρος νομιμοποιεί τρόπον τινά την ίδρυση της Αίτνας λέγοντας (Πυθ. 1, 61-65): Για λόγου του τούτος με τη θεόσταλτη λευτεροσύνη ο Ιέρωνας έχτισε την πόλη φτιαγμένη σε νόμους στ' αχνάρια του Ὑλλου απάνω. Κι οι απόγονοι θέλουν του Παμφύλου και των γιων του Ηρακλή, Δωριείς απ' τα περίορα πέρα του Ταϋγέτου, πάντα να στέκουν στην τάξη που ο Αιγίμιος έβαλε τότες. (τῇ πόλιν κείναν θεοδμάτῃ σύν ἡλευθερίῃ ἡλλίδος στάθμας ἡέρων ἡν νόμοις ἡκτισσ'. ἡθέλοντι δέ Παμφύλου καί μάν ἡρακλειδῶν ἡκγονοι ἡχθαις ἡπό Ταϋγέτου ναίοντες αἡεὶ μένειν τεθμοῖσι ἡν Αἡγιμιοῖ Δωριεῖς).

Επίσης εύχεται την ευτυχία της νέας πόλης (Πυθ. 1, 29-30): Δία πατέρα, ευμένεια δείξε σε μας και το όρος ετούτο που συ το στοιχειώνεις κάντο μέτωπο γης της πολύκαρπης (εἴῃ, Ζεῦ, τίν' εἴῃ ἄνδάνειν, ὅς τοῦτ' ἑρέπεις ὄρος, εὐκάρποιο γαίας μέτωπον.)

Υμνητικά θέματα

Οι τύραννοι υμνούνται ως μεγάλοι ηγέτες (και οι δυο ποιητές αναφέρουν τον Ιέρωνα ως τον μεγαλύτερο Έλληνα ηγέτη), περιβάλλονται ωστόσο και από άλλον διάκοσμο:

α) Τόσο ο Πίνδαρος όσο και ο Βακχυλίδης τραγουδούν το γεγονός ότι οι τύραννοι είναι κατεξοχήν ευνοημένοι από τους θεούς και την τύχη. Τούτο είναι ένα προνόμιο που δεν υποβαθμίζει τη δική τους ικανότητα. Αντιθέτως, γίνεται αντικείμενο εμφανούς επαίνου:

Ολ. 1, 106-8: *Ιέρωνα στις έγνωιες σου θεός σου παραστέκει (θεός έπίτροπος έών τεαῖσι μήδεται... Ίερων, μερίμναισι)*

Πυθ. 1, 48-9: *σαν αυτός κι οι δικοί του κέρδισαν δόξα, με θεού βοήθεια που Έλληνας άλλος ποτέ του δεν αξιώθη (άνιχ' εύρίσκοντο θεών παλάμαις τιμάν, οἶαν ο□πισ Ελάνων δρέπει)*

Π 3, 84: *σε σένα κλήρος σου η ευτυχία εδόθη (τίν δέ μοῖρ' εύδαιμονίας έπεται)*

Επίν. 3, 10: *τρισευδαίμων □νήρ*

Επίν. 4, 1-3: *Τη Συρακούσα αγαπάει πολύ ο χρυσομάλλης Απόλλων και τον δίκαιο άρχοντα τιμά, τον Ιέρωνα (Έτι Συρακοσίαν φιλειπόλιν ό χρυσοκόμας Απόλλων, άστυθεμίν θ' Ίερωνα γεραίρει)*

Επίν. 4, 19-20: *Το πιο καλό είναι να σ' αγαπούν οι θεοί και σ' όλες τις δόξες μερίδιο νάχεις (τί φέρτερον ἢ θεοῖσιν φίλον έόντα παντοδαπών λαγχάνειν άπό μοῖραν έσθλών;)*

Επίν. 5, 50-3: *ευτυχισμένος αυτός που ο θεός του έδωσε στην ευτυχία μεράδι και τη ζωή του περνάει την πλούσια με επίζηλη τύχη (Όλβιος ώτινι θεός μοῖραν τε καλών έπορεν σύν τ' έπιζήλωι τύχαι άφνεόν βιοτάν διάγειν)*

β) Ένα άλλο στοιχείο επαίνου ήταν ο πλούτος των τυράννων (Επίνικος 3), καθώς βρισκόταν πίσω από τη νίκη τους (οι τύραννοι πλήρωναν τα έξοδα της συντήρησης και εκπαίδευσης των αλόγων, δεν καβαλίκευαν το άλογο ή το άρμα), αλλά και πίσω από την ίδια την παραγγελία του ποιήματος και την παρουσίασή του. Ο Ιέρων συνδυάζει πλούτο και σοφία στον Πυθιόνικο 2 (56: *τό πλουτε□ν δέ σύν τύχα πότμου σοφίας □ριστον*), ενώ ο Θήρων επαινείται ειδικά για τη γενναιοδωρία του στον Ολυμπιόνικο 2 (92-5: *Λόγο φωνάζω μ' άδολο το νου και όρκο παίρνω πως άλλονε η πόλη δεν εγέννησε παρόμοιο, ούτε και χρόνια εκατό αν περάσουν. Όποιος τους φίλους του γνωρίζει, καλοπρόθετος νάναι και πιο ανοιχτοχέρης κι απ' τον ίδιον τον Θήρωνα.*) (*αύδάσομαι ένόρκιον λόγον άλαθεῖ νόω τεκεῖν μή τιν' έκατόν γε έτέων πόλιν φίλοις άνδρα μάλλον εύεργέταν πραπίσιν άφθονέστερόν τε χέρα Θήρωνος*).

γ) Οι ποιητές εξυμνούν επίσης τους τυράννους ως οικοδεσπότες. Το θέμα της φιλοξενίας είναι χαρακτηριστικό θέμα επαίνου, εφόσον μάλιστα συνδέεται με τους ίδιους τους ποιητές, οι οποίοι απολάμβαναν τη φιλοξενία στις αυλές των τυράννων:

Πυθ. 3, 71: *θαυμαστός πατέρας για τους ξένους (ξείνοις δέ θαυμαστός πατήρ)*

Ολ. 3, 39-40: *οι Τυνδαρίδες, γιατί απ' όλους πιο πολύ τους ζυγώνουν και φιλόξενα στρώνουν γι' αυτούς τραπέζια (Τυνδαριδῶν, ότι πλείσταισι βροτῶν ξεινίαις αύτούς έποίχονται τραπέζαις)*

Επίν. 3, 15-6: *γεμάτοι οι ναοί με γιορτές και θυσίες, γεμάτοι εορτάζοντες οι φιλόξενοι δρόμοι (βρύει μέν έρά βουθύτοις έορταξ, βρύουσι φιλοξενίας άγνιαί)*

Επίν. 5, 49: *Ίερωνι φιλοξείνωι*

Ο μύθος και το επιμύθιο

Ο μύθος, που αποτελούσε ουσιαστικό μέρος της επινίκιας ωδής,⁹ καταλάμβανε το μεγαλύτερο τμήμα αυτής και συνδεόταν με το υμνούμενο πρόσωπο,

καθώς το κεντρικό μυθολογικό θέμα δεν επιλεγόταν τυχαία. Εξίσου σημαντικό ήταν το ηθικό δίδαγμα, το οποίο είτε απλώς προέκυπτε από το μύθο είτε υπογραμμιζόταν από τον ποιητή.¹⁰

Στον Ολυμπιονικο 1 (ωδή προς τιμήν του Ιέρωνα για μια ιπποδρομιακή νίκη στα Ολύμπια του 476) ο Πίνδαρος τραγουδά το μύθο του Πέλοπα και του Τάνταλου. Η κεντρική μορφή είναι ο Πέλοπας, που παρουσιάζεται ως ένα παράδειγμα καλής και δίκαιης φήμης. Ο Ιέρων καθίσταται ισότιμος με τον Πέλοπα, ο οποίος νίκησε σε αρματοδρομία, επέδειξε μεγάλη αποφασιστικότητα στην κρίσιμη στιγμή (όπως και ο Ιέρων πριν τη μάχη) και, τέλος, υπήρξε άξιος ηγεμόνας που κέρδισε καλή φήμη. Στην παραλλαγή του μύθου που μεταχειρίζεται ο Πίνδαρος τονίζεται επίσης η ομορφιά και η ελκυστικότητά του (ο Ποσειδώνας είναι παθιασμένος με τον Πέλοπα). Μ' αυτόν τον τρόπο προκύπτει μια έμμεση εξύμνηση της εξωτερικής εμφάνισης του τυράννου. Από την άλλη, ο Τάνταλος χρησιμοποιείται ως προειδοποίηση απέναντι στην ύβρη, ως υπενθύμιση των ανθρώπινων ορίων. Ο βασιλιάς θα είναι ο πρώτος ανάμεσα στους ανθρώπους αν δεν εισχωρεί στο βασίλειο των θεών (Ολ. 1, 113-4: *μα ο στόχος ο αψηλότερος στου βασιλιά τον κλήρο θα πέσει. Και το μάτι σου μη ρίχνεις παραπέρα*) (τό δ' ἔσχατον κορυφοῦται βασιλεῦσι. μηκέτι πάπταινε πόρσιον).

[Η υπενθύμιση των ανθρώπινων ορίων είναι αγαπημένο θέμα της ποίησης αυτού του είδους. Το γεγονός αυτό δεν εμπεριέχει κάποια τάση κριτικής προς τους τυράννους. Αντιθέτως, μ' αυτόν τον τρόπο ο ποιητής επιχειρεί να προστατεύσει τον τύραννο απέναντι στην αντιδημοτικότητα και την αντιστροφή της τύχης του. Ταυτόχρονα βέβαια εκφράζει τις δικές του ηθικές αξίες:

Ολ. 3, 43-5: *Έτσι φτάνει κι ο Θήρωνας πάντα στο τέρμα πρώτος κι άξιος ως πέρα στις Ηράκλειες στήλες. Απ' το σύνορο τούτο πιο πέρα δεν έχει δρόμο να πάει ουδέ σοφός ουδέ άσοφος (νῦν δέ πρόσ ἔσχατιάν Θήρων ἀρεταῖσιν ἰκάνων ἄπτεται οἴκοθεν Ἡρακλέος σταλᾶν. τό πόρσω δ' ἔστι σοφοῖς ἄβατον κάσσοις)* (τα ανθρώπινα όρια σε μια εικόνα υψηλού επαίνου),

Πυθ. 3, 59-60: *ό,τι ταιριάζει στις ψυχές μας τις θνητές απ' τους θεούς μονάχα πρέπει εμείς να τα ζητάμε. Όσα μπροστά στα πόδια μας να βλέπουμε και ποια η μοίρα μας να μην ξεχνάμε (χρή τά ἑοικότα πάρ δαιμόνων μαστενέμεν θναταῖς φρασίν, γνόντα τό πάρ ποδός, οἷας ἐμέν αἶσας)* (σ' αυτήν την περίπτωση βέβαια η υπενθύμιση έχει διαφορετικό χαρακτήρα, καθώς βρίσκεται σ' ένα γράμμα παρηγοριάς¹¹, που μ' αυτόν τον τρόπο καθίσταται λιγότερο ενθαρρυντικό).]

Ένα μοτίβο που εμφανίζεται επίσης συχνά είναι η αντίστιξη ανάμεσα στο καλό και στο κακό, πχ η διαμάχη μεταξύ Κροίσου και Φάλαρη στον Πυθιονικο 1 (και οι δύο ήταν μορφές όχι του μύθου αλλά της πρόσφατης ιστορίας, βρίσκονταν πολύ κοντά σε τόπο και χρόνο). Το βραβείο της σωστής ζωής είναι η υστεροφημία, που αποτελεί αξία υψηλής σημασίας. Σ' αυτήν την περίπτωση ο ποιητής επιχειρεί επίσης να προστατεύσει τον τύραννο από την υπερβολή. Παρομοίως, στον Ολ. 2 (61-83) ο ποιητής μέσω της ίδιας αντίθεσης ανάμεσα σε καλό και κακό δίνει έμφαση στη μετά θάνατον καλή φήμη και ήρεμη ζωή.

Η μορφή του Κροίσου συνδέεται επίσης με τον Ιέρωνα σε μια ωδή του Βακχυλίδη προς τιμήν του τυράννου για τη νίκη του σε αρματοδρομία στα Ολύμπια του 468 (Επίνικος 3). Η επιλογή του Κροίσου στη θέση του μυθικού παραδείγματος εξηγείται εύκολα: τόσο ο Κροίσος όσο και ο Ιέρων ήταν ισχυροί ηγεμόνες περιοχών που έτρεφαν άλογα (Ωδή 3, 23-4: *δαμασίππου Λυδίας ἄρχαγέταν*, Ωδή 5, 1-2: *Συρακοσίων ἰπποδινῆτων στραταγέ*) και κυρίως είχαν αποκτήσει τεράστιο για τα ελληνικά δεδομένα πλούτο και έκαναν χρυσά αφιερώματα στον

Δελφικό Απόλλωνα. Αυτό το χαρακτηριστικό, δηλαδή η σοφή και ευσεβής χρήση του πλούτου (ένα άλλωστε αγαπητό θέμα) τονίζεται ιδιαίτερα από τον ποιητή. Ο Βακχυλίδης επεξεργάζεται επίσης μια παραλλαγή του παραδοσιακού μύθου, στην οποίαν υπογραμμίζεται η ανδρεία του βασιλιά. Μ' αυτόν τον τρόπο το σθένος, η αίσθηση της δύναμης και η συνείδηση του Κροίσου μεταβιβάζονται (ή συνιστώνται;) στον Ιέρωνα, που καθίσταται ισότιμος του Κροίσου και στο ηθικό πεδίο. Το κεντρικό σημείο πάντως είναι η προστασία του Απόλλωνα προς τον νικημένο βασιλιά. Κατ' ανάλογο τρόπο θα προστατευθεί ο Ιέρων, που είχε μόλις βιώσει μια προσωπική ήττα, την ασθένεια (αν και σε εποχή νίκης). Η υπενθύμιση του Βακχυλίδη σχετικά με την ανθρώπινη αδυναμία συνοδεύεται από αισιόδοξη απάντηση (σε αντίθεση με τον Πυθιόνικο 3 του Πίνδαρου).

Στον Πυθιόνικο 1 ο Ιέρων παραλληλίζεται με τον Φιλοκτήτη, προφανώς επειδή και οι δυο ασθενούσαν σε κρίσιμες στιγμές (ο Ιέρων ήταν άρρωστος την εποχή της μάχης στην Ιμέρα καθώς και πριν τη μάχη κατά των Ετρούσκων το 474, όταν ζητήθηκε η βοήθειά του, όπως ακριβώς συνέβη και με τον Φιλοκτήτη στη διάρκεια του Τρωικού πολέμου). Το παράδειγμα οδηγεί στην υπογράμμιση της ανδρείας του Ιέρωνα κατά την αρρώστια του, ενώ τον ανυψώνει πάνω από το μέσο ανθρώπινο επίπεδο. Στο ίδιο ποίημα η περίτεχνη εικόνα του Τυφώνα αντιπροσωπεύει το όρος Αίτνα, που κατακτήθηκε από τον Ιέρωνα, και περαιτέρω τους εχθρούς του τυράννου. Και καθώς ο Δίας νίκησε τον Τυφώνα, ο Ιέρων συγκρίνεται έμμεσα με τον Δία. Οι νίκες του είναι το αντίστοιχο της νίκης του Δία σε ανθρώπινο επίπεδο.

Ο ποιητής και η αυτοσυνειδησία του

Όπως ήδη επισημάναμε, αυτού του είδους η ποίηση είναι γεμάτη από συμβουλές και ευχές για το μέλλον του τυράννου και της πόλης [Επίνικος 5, 195-200: *Και δέχομαι πρόθυμα στον Ιέρωνα να στείλω δίκαιης δόξας όμορφο ύμνο. Σ' αυτόν καρπίζουν των ωραίων οι ρίζες και ο μέγιστος Δίας πατέρας μακάρι να τις φυλάει σε ειρήνη, αζήранτες (πείθομαι εὐμαρέως εὐκλέα κελεύθου γλῶσσαν οὐκ ἔκτός δίκας πέμπειν Ἰέρωνι* □ *τόθεν γάρ πυθμένες θάλλουσιν ἔσθλῶν, τούς δ' μεγιστοπάτωρ Ζεὺς ἄκινήτους ἐν εἰρήνῃ φυλάσσοι)* Ολ. 2, 14-5: *κάνε καλόγνωμη να πάει η πατρική μας τούτη γη στη γενεά που έρχεται (εὐφρων ἄρουραν ἔτι πατρίαν σφίσιν κόμισον λοιπὸν γένει)*]

Κάποιες φορές αυτές οι ευχές έχουν πολιτικό υπόβαθρο, με την έννοια ότι προκύπτουν από πραγματικά κοινωνικά προβλήματα (πχ Πυθ. 1, 70-71: *μα κι ο μπροστολάτης με σένα, το θεό, βοηθό, τον υγιό του οδηγώντας, να τιμά και ειρήνης ομόνοια στο λαό του να φέρει)* (υἱὸν τ' ἐπιτελλόμενος, δ᾿ ἄμῳ γεραίρων τράποι σύμφωνον ἔς ἄσυχίαν)

Η γενική τάση της νοουθεσίας είναι προς την κατεύθυνση της μετριοπάθειας και της ειρηνικής εκμετάλλευσης του πλούτου και της εξουσίας (Πυθ. 1, 86-91: *οδήγα το λαό σου με δίκαιο τιμόνι, χτυπώντας τη γλῶσσα σου επάνω στις αλήθειες το αμόνι ... κι αν καλή θέλεις φήμη ν' ακούς μη ξοδιάξεις πολλά κι αποσταίνεις. Όπως карабоκύρης το πανί σου στον αγέρ' άνοιγέ το κι ας μη σε πλανέσουν μαυλιστών τα συμφέροντα)* (νόμα δικάι □ πηδαλί □ στρατόν □ ἄμυνδεῖ δέ πρόσ ἄκμονι χάλκευε γλῶσσαν ἔπτερ τι φιλεῖς ἄκοάν ἄδεῖαν ἀκί κλύειν, μή κάμνε λίαν δαπάναις □ ἔξει δ' ὥσπερ κυβερνάτας ἀνήρ ἱστίον ἀνεμόεν. μή δολωθῆς, ὦ φίλος, κέρδεσιν εὐτράπλοις)

Μολονότι η νουθεσία εκπορεύεται από θετική προς τους τυράννους στάση, ωστόσο παραμένει εντυπωσιακό το γεγονός ότι οι ποιητές έχουν το δικαίωμα να συμβουλεύουν δημόσια τους τυράννους ως ισότιμοι προς αυτούς. Αυτό το στοιχείο συνδέεται μ' ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό της υμνητικής ποίησης: ο ποιητής επιφυλάσσει για τον εαυτό του και την τέχνη του μιαν εξέχουσα θέση μέσα στην ωδή. Συχνά συναντάται έπαινος της ποίησης ή και του ίδιου του ποιητή είτε στην αρχή είτε στο τέλος του ποιήματος, όπως στην περίπτωση του Ίβυκου. Ο ποιητής έχει συνείδηση της δύναμής του και της συνεισφοράς του στο να καταστήσει τη δόξα άφθαρτη, παρότι αυτού του είδους τα άσματα παρουσιάζονταν μόνο μια φορά (σ' αντίθεση με την επική ποίηση).¹²

Ολ. 1, 115-6: *μακάρι με τους νικητές πάντα μου ν' ανταμώνομαι, πρώτος εγώ στου τραγουδιού την τέχνη νάμαι, ξακουστός ανάμεσα στους Έλληνες (εἴη... ἔμέ τε τοσσάδε νικαφόροις Ὀμιλεῖν, πρόφαντον σοφία καθ' Ἑλλανας ἔόντα παντ)*

Ολ. 2, 83-85: *Στη φαρέτρα, ζωσμένη στη μέση μου, λογής λογής σαῖτες ἔχω τώρα, όπου μιλούνε στους σοφούς κι εξηγητές αποζητούν (πολλά μοι ὑπ' Ἀγκῶνος ὠκέα βέλη ἔνδον ἔντι φαρέτρας φωνᾶντα συνετοῖσιν) ἔς δέ τό πᾶν ἔρμηνέων χατίζει)*

Ολ. 3, 4-8: *Κι η Μούσα παραστάτης μου θάναι, μια και καινούριο τρόπο βρήκα να τονίζω τη χάρη των γιορτών σε δωρικό τραγούδι. Τα στεφάνια γιορτής στα μαλλιά που πλεχτήκαν, το θεόσταλτο χρέος μου εμένα με σπρώχνουν, σης λύρας τον αχό το γλυκύτατο τώρα και του στίχου το περίπλοκο πλέξιμο εδώ, συνταιριάζοντας... (Μοῖσα δ' οὔτω ποι παρέστα μοι νεοσίγαλον εὐρόντι τρόπον Δωρίω φωνάν ἔναρμόζαι πεδίλῳ Ἀγλαόκωμον. Ἐπεὶ χαίταισι μὲν ζευχθέντες ἔπι στέφανοι πράσσοντί με τοῦτο θεόδματον χρέος, φόρμιγγά τε ποικιλόγαρυν και βοάν αὐλῶν ἑπέων τε θέσιν ... συμμιῶσαι πρεπόντως...)*

Πυθ. 1, 1-4: *Ω λύρα χρυσή ... οδηγείς συ τα βήματα του χορού στη γιορτή και το ίσο από σένα το παίρνουν εκείνοι που λεν τα τραγούδια σαν ανακρούσεις εσύ το προδρόμισμα αυτό του χορού στο τραγούδι που φέρνει... (Χρυσέα φόρμιγξ ... τᾶς ἀκούει μὲν βάσις, ἀγλαῖας ἀρχά, πείθονται δ' ᾄδοιό σάμασιν, ἀησιχόρων ὅποταν προοιμιῶν ἀμβολὰς τεύχης ἔλελιζόμενα)*

Πυθ. 1, 92-4: *γιατί μένουν της δόξας ανάκραγμα μόνο πιο πέρα μοναχά τα γραφτά χρονολόγων και ποιητάδων (ὀπιθόμβροτον αὐχῆμα δόξας οἶον ἀποιομένων ἀνδρῶν δίαιταν μανύει καὶ λογίοις καὶ ᾄδοις)*

Πυθ. 3, 107-115: *Εγώ μικρός θα νάμαι στα μικρά και στα μεγάλα μεγάλος. Την τύχη που κάθε φορά συναπανταίνω θε να τιμώ από καρδιάς και θα δουλεύω με το δικό μου εγώ τον τρόπο κι ας μου δίνει ο θεός πλούτη αρκετά, για νάχω ελπίδα πως θάφτανε πολύ ψηλά η δική μου δόξα. Ο Νέστορας κι ο Λύκιος Σαρπηδόνας, οι κοσμοζάκουστοι, φημίστηκαν σε μας από τα ένδοξα εκείνα τα τραγούδια οπού τεχνίτες τους ταιριάζανε σοφοί. Οι στίχοι οι ξακουσμένοι πάντα κάνουν την αρετή πολύχρονη, μα όχι στον καθένα (σμικρός ἔν σμικροῖς, μέγας ἔν μεγάλοις ἔσσομαι) τὸν ἀμφέποντ' ἀκεί φρασὶν δαίμον' ἀσκήσω κατ' ἑμὴν θεραπεύων μαχανάν. εἰ δέ μοι πλοῦτον θεός ἄβρόν ὀρέξαι, ἐλπίδ' ἔχω κλέος εὐρέσθαι κεν ὑψηλὸν πρόσω. Νέστορα καὶ Λύκιον Σαρπηδόν', ἀνθρώπων φάτις, ἔξ ἑπέων κελαδενῶν, τέκτονες οἷα σοφοὶ ἄρμωσαν, γιγνώσκομεν, ἃ δ' ἀρετὰ κλειναῖς ᾄδαίχ' χρονία τελέθει. παύροις δέ πράξασθ' ἐύμαρές)*

Επίν. 3, 96-98: *Και με τη δόξα των έργων σου θα υμνούν και τη χάρη του αηδονιού του γλυκόλαλου, που γέννησε η Κέα (σύν δ' ἀλαθείαι καλῶν καὶ μελιγλώσσου τις ὕμνησει χάριν Κηίας Ἀηδόνος.*

Επίν. 5, 3-6: *των ανθοστόλιστων Μουσών το στόλισμα θα γευθείς το γλυκόδωρο, πιο απ' όλους τους άλλους επάξια (γνώσηι μὲν ἴσπεφάνων Μοῖσαν γλυκύδωρον ἄγαλμα, τῶν γε νῦν αἶτις ἔπιχθονίων, ὀρθῶς)*

Η σχέση του ποιητή με τον τύραννο είναι επαγγελματική (παρότι ενδέχεται να είναι επίσης και φιλική, βλ. γράμματα παρηγοριάς). Το ἄσμα μπορεί να ιδωθεί ως ανταμοιβή για την παραγγελία και η φιλοξενία στην αυλή ως ανταπόδοση για το ποίημα.¹³ Η ποίηση αποκτά αυτοσυνείδηση και καθίσταται το μέσον της εξύμνησης τόσο του πάτρωνα όσο και του ποιητή.

¹ Καθότι υπάρχουν αμφιβολίες και για την ακριβή εποχή στην οποίαν έζησε ο Ίβυκος, διατυπώθηκε η άποψη ότι ο αναφερόμενος στο ποίημα Πολυκράτης ενδεχομένως να είναι ο πατέρας του γνωστού τυράννου, που είχε το ίδιο όνομα

² Την άποψη ότι πρόκειται για το γιο του τυράννου υποστηρίζει ο C. M. Bowra (Αρχαία Ελληνική Λυρική Ποίηση, τ. Β' σ. 24)

³ Ο Ίβυκος συνοδεύει την αναφορά στην Ελένη με το επίθετο «ξανθῆς», την Κύπριδα με το «χρυσοέθειραν», ενώ χαρακτηρίζει «τανίσφυρον» την Κασσάνδρα. Αφιερώνει, ωστόσο, πολύ μεγαλύτερο χώρο στο ανδρικό κάλλος αναφερόμενος εκτεταμένα στη φημισμένη ομορφιά του Τρωίλου και του Ζεύξιππου, με το όνομα του οποίου αποκαθιστούν οι μελετητές το στίχο 40.

⁴ Κατά τον Σκιαδά (Αρχαϊκός Λυρισμός, τ. 2, σ. 317) η εξύμνηση της ομορφιάς είναι μια έξυπνη υπεκφυγή του ποιητή, καθώς πρόκειται για την πιο ανώδυνη παραχώρηση, δεδομένου ότι πλέον θα είναι ένας μισθωμένος ποιητής στην αυλή του Πολυκράτη.

⁵ Βλ. Andrewes A. «Η τυραννία στην αρχαία Ελλάδα» (εκδ. Καρδαμίτσα, 1982)

⁶ Ασφαλώς παραγγελίες ποιημάτων δεν κάνουν μόνον οι τύραννοι. Όλα τα επινίκια ἄσματα (και όχι μόνον) είναι παραγγελίες των ίδιων των αθλητών, των συγγενών τους ή και των πόλεων. Επίσης είναι αρκετά σύνηθες (αν και όχι απαραίτητο) να φιλοξενείται ο ποιητής από τον παραγγέλλοντα προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να προετοιμάσει ο ίδιος την παράσταση, να εξασκήσει τον Χορό και ενδεχομένως να τον συνοδεύσει με τη λύρα του (πράγμα που παραδίδεται για τον Πίνδαρο).

⁷ Φαίνεται πως εκείνος που εισάγει το είδος του επινίκιου χορικού ἄσματος είναι ο Σιμωνίδης ο Κεῖος, ωστόσο δεν έχουν σωθεί παρά μόνον ελάχιστα αποσπάσματα από τις επινίκιες ωδές του και τίποτε γραμμένο για τυράννους, παρότι ο ίδιος φιλοξενήθηκε συχνά σε βασιλικές αυλές τόσο στην κυρίως Ελλάδα όσο και στη Σικελία (έζησε στην αυλή του Ιέρωνα των Συρακουσών, όπου οδήγησε και τον ανιψιό του Βακχυλίδη, αλλά και του Θήρωνα στον Ακράγαντα, όπου και πέθανε).

⁸ Για τις ωδές του Πινδάρου (Ολυμπιονικοί και Πυθιονικοί) χρησιμοποιήθηκε η μετάφραση του Β. Τάσου (Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Πινδάρου Ωδαί τ.1), ενώ για τις ωδές του Βακχυλίδη (Επινικοί) η μετάφραση του Κ. Τοπούζη (Αρχαίοι Έλληνες Λυρικοί, Βακχυλίδης I, εκδ. Επικαιρότητα)

⁹ Το γεγονός ότι οι επινίκιες ωδές περιλαμβάνουν εκτεταμένη αναφορά σε κάποιο μύθο, δηλαδή σε κάτι φαινομενικά άσχετο με τη συγκεκριμένη κάθε φορά επιτυχία, προέρχεται από την παράδοση και έχει δύο πλευρές: την ιστορική (τόρα πια οι ύμνοι για τους θεούς και τους ήρωες προσαρμόζονται σε ανθρώπους) και την ηθική (κατά την αρχαία αντίληψη καθετί γήινο υπάγεται στο θεϊκό). Άλλωστε και οι αθλητικοί αγώνες γίνονταν προς τιμήν κάποιου θεού και εντάσσονταν σ' ένα θρησκευτικό πλαίσιο, όπως και κάθε εκδήλωση των αρχαίων Ελλήνων.

¹⁰ Με τη χρήση του μύθου και του επιμύθιου ο ποιητής καταφέρνει εκτός των άλλων να ανάγει το εδώ και το τώρα στο πάντα, το συγκεκριμένο στο γενικό και το διαρκές, και να εκφράζει την αντίληψή του για τη ζωή και τα μεγάλα θέματα της ύπαρξης.

¹¹ Ο τρίτος Πυθιόνικος δεν είναι στην πραγματικότητα επινίκια ωδή, αλλά ένα είδος παρηγορητικού γράμματος προς τον Ιέρωνα, που ήταν σοβαρά άρρωστος. Αναφέρεται, ωστόσο, στις δύο προγενέστερες νίκες του Ιέρωνα στους Δελφούς.

¹² Τα επινίκια χορικά άσματα παρουσιάζονταν κατά κανόνα στην τελετή υποδοχής του αθλητή στην πατρίδα του. Εφόσον η τελετή περιελάμβανε πομπή, πιθανότατα τραγουδούσαν την επινίκια ωδή αρκετές διαδοχικές φορές κατά τη διάρκεια της πομπής, ώστε να το ακούσουν όλοι οι παρευρισκόμενοι (βλ. Frankel, *Early Greek Poetry and Philosophy* σ. 429). Σε κάθε περίπτωση το ποίημα αντιγραφόταν σε αρκετά αντίτυπα, ώστε να μείνει στα αρχεία της πόλης και να το κρατήσει η οικογένεια του νικητή ή όποιος άλλος ενδιαφερόταν. Μ' αυτόν τον τρόπο υπήρχε η δυνατότητα να τραγουδηθεί σε διάφορες οικογενειακές ή άλλες συγκεντρώσεις και μ' αυτήν την έννοια να αναβιώσει.

¹³ Ολ. 3, 1κ.ε.: *Τραγουδῶ νάναι οἱ Τυνδαρίδες φιλόξενοι μετὰ καλὴν γνῶμην πάντα γὰρ μένα εὐνοϊκὴ ... καὶ νὰ δοξολογῶ τὸν πολυθρύλητον Ἀκράγα μετὰ ὕμνῳ Ὀλυμπικῷ, στὸ θῆρωνα πλεγμένο... (Τυνδαρίδαις τε φιλοξείνοισι
□δε□ν καλλιπλοκάμῳ θ'□λένα κλεινάν □κράγαντα γεραίρων ε□χομαι,
θήρωνος □λυμπιονίκαν □μνον □ρθώσαις...)*